

პანდემიის თემა ფოლკლორსა და მითოლოგიაში
The Issue of Pandemic in Folklore and Mythology

Dalila Bedianidze

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Reflection of Diseases in Georgian Folk Tales

Summary

Sickness in Georgian folk tales is of two types: real illness and false illness, when one or another character of the fairy tale pretends to be ill.

The real illness is found in many Georgian magic fairy tales. for example: “Shepherd Blind Daeva and weaver’s disciple”; “Bernadze’s son”; “The tale of the king’s wife, that the serpent gave birth” and others. Animal tales are also interesting in this regard., in “Dog Language” the devil is a magician who causes illness, and when he gets away from the sick, the sick person also recovers.

False sickness, when one or another character of the fairy tale gets sick with evil intentions, is found in magic tales: “Cinderella”, “Nine brothers and one sister” and in the animal fairy tale “Tsikara”.

Key words: Georgian folk tales, real illness, false illness.

დალილა ზედიანიძე

საქართველო, თბილისი

შოთა რუსთაველის სახელობის

ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

ავადმყოფობათა ასახვა ქართულ ხალხურ ზღაპრებში

ქართული ხალხური ზღაპრები მრავალმხრივი კვლევის საგანია და მათში არაერთი საინტერესო მოვლენაა ასახული. მათ შორის ყურადღებას იქცევს ის ფაქტი, თუ როგორ არის ასახული ამ ზღაპრებში ამა თუ იმ პერსონაჟის ავადმყოფობა.

ავადმყოფობა ქართულ ხალხურ ზღაპრებში ორგვარია: 1. ნამდვილი ავადმყოფობა, როცა ზღაპრის რომელიმე პერსონაჟს რაიმე სენი შეეყრება; 2. ცრუ ავადმყოფობა, როცა ზღაპრის ესა თუ ის პერსონაჟი რაიმე განზრახვით თავს მოიავადმყოფებს, თუმცა სინამდვილეში ავად არ არის. არც ერთ და არც მეორე შემთხვევაში დაავადება დასახელებული არ არის, უბრალოდ ნათქვამია, რომ ესა თუ ის პერსონაჟი ავად გახდა, თუმცა მისი ავადმყოფობის წამალი კი დასახელებულია.

ნამდვილი ავადმყოფობა გვხვდება ქართულ ჯადოსნურ ზღაპრებში: „მეცხვარე ბრმა დევი და ფეიქრის შეგირდი“, „ბერნაძის შვილი“, „ზღაპარი ხელმწიფის ცოლისა, გველი რომ გაუჩნდა“, „მათხოვარი და ხელსახოცი“, „მამის პოვნის ამბავი“, „ზღაპარი ხელმწიფის შვილისა, რომელსაც სწავლა არ უყვარდა“, „ერთი ბიჭის ზღაპარი“, „ხრისტაგან და ბელთაგან ტარიელების არაკი“, „ისრის-მასრის სანდლის ქალი“; საყოფაცხოვრებო ზღაპარში „ამხანაგს ნუ უღალატებ“, ცხოველთა ზღაპარში „ძაღვების ენა“ და სხვა.

ცრუ ავადმყოფობა, როცა ზღაპრის ესა თუ ის პერსონაჟი თავს მოიავადმყოფებს ბოროტი განზრახვით, გვხვდება ჯადოსნურ ზღაპრებში: „კონკია“, „ცხრა ძმა და ერთი და“, „მონადირე და მისი ასული“, „მადლიერი მკვდარი“, ცხოველთა ზღაპარში „წიქარა“ და სხვა.

ნამდვილი ავადმყოფობა ზოგჯერ განუკურნავია და სიკვდილით მთავრდება. ასეა ეს მეგრულ ზღაპარში „ოქროს ხომალდი“

(მეგრული 1994: 16) – ერთი მონადირე ავად გახდა, იგრძნო სიკვდილის მოახლოება, იხმო თავისი ერთადერთი ვაჟი, ჭკუაზე დაარიგა და მოკვდა.

„ხელმწიფის ცოლის აღსარებაში“ (მეგრული 1994: 206-207) ხელმწიფის ცოლი, რომელიც პირველი ვეზირის საყვარელი იყო, ავად გახდა. იგი უკურნებელი სენით აღმოჩნდა შეპყრობილი და მკურნალებმა ვერ შეძლეს მისი მორჩენა. მომაკვდავმა ხელმწიფის ცოლმა ზიარების წინ აღსარება თქვა, ოღონდ ისურვა სხვა ქვეყნელი მღვდელისთვის ეთქვა აღსარება. ხელმწიფემ სხვა ქვეყნელ მღვდლად მოაჩვენა თავი, გადაიცვა და მიიღო თავისი ცოლისგან აღსარება. მომაკვდავი ცოლი ვერაფერს მიხვდა და ჩამოუთვალა თავისი ცოდვები: რომ ის ხელმწიფის პირველი ვეზირის საყვარელი იყო და მისგან შვილიც ჰყავდა; რომ ის აპირებდა თავისი ქმარი მოეწამლა და ასე მოეკლა. შემრწუნებულმა ხელმწიფემ გაიძრო მღვდლის სამოსი და თავისი სახით ეჩვენა. ქალმა ის რომ დაინახა, შეჰკვივლა და იმწამსვე განუტევა სული.

ასევე სიკვდილით მთავრდება ავადმყოფობა მეგრულ ზღაპარში „სამი ძმა“ (მეგრული 1994: 788), სადაც სამი ძმის მოხუცებული მამა ავად გახდა და ვეღარ გამოჯანმრთელდა, გარდაიცვალა.

ზოგ ზღაპარში მოთხრობილია ექიმთა შესახებ, ექიმის სიმარჯვის და ავადმყოფის გამოჯანმრთელების შესახებ. ზღაპარში „ხარბი და ალაღმართალი“ (იყო და არა 1977: 280-284) ზღაპრის გმირები ღარიბი გაბრიელი და პეტრე დაძმობილდნენ, გაუდგნენ გზას. ერთ სოფელში მავან ოჯახში ბავშვი კვდებოდა, ექიმებს მასზე ხელი აეღოთ. გაბრიელს ექიმობა მდიდრების კარზე მოჯამაგირეობისას ესწავლა და ეს ცოდნა ახლა გამოიყენა – გაკვეთა ავადმყოფი მუცელზე, რაღაც ამოსჭრა და გაკერა. ბავშვი მაშინვე შველივით წამოხტა და სიხარულისგან ცეკვა დაიწყო. გაბრიელმა ამ საქმეში ნახევარი ტომარა ოქრო აიღო, თუმცა მეტს სთავაზობდნენ. შემდეგ პეტრემ სცადა ერთი ხელმწიფის ქალის მორჩენა, ვერ მოარჩინა და კინალამ ჩამოახრჩვეს – ისევ გაბრიელმა უშველა და მოარჩინა ხელმწიფის ქალი. გაბრიელმა გასამრჯელოდ მხოლოდ ორი ტომარა ოქრო აიღო, თუმცა ხელმწიფე უფრო მეტს აძლევდა.

ექიმობის შესახებ არის მოთხრობილი ზღაპარშიც „სიკვდილი და ყაჩაღი“ (იყო და არა 1977: 409-413) – ერთი ჭკვიანი ყაჩაღი სიკ-

ვდილს შეუამხანაგდა და მისი რჩევით და დახმარებით ექიმობა დაიწყო. სიკვდილმა მას უთხრა, ავადმყოფთან მე დაგხვდები, მაგრამ შენს მეტი ვერავინ დამინახავს. თუ თავით ვეჯდე, ავადმყოფი არ მორჩება და შენც ხელი აიდე, ხოლო თუ ფეხთით დამინახო, ის ავადმყოფი ნამდვილად მოსარჩენია და უბრალო წყალიც რომ დააღვინო, მორჩება. ამ ხელობით ბევრს ფულს იშოვი და გამდიდრდებიო. ყაჩაღს გაუვარდა ექიმის სახელი და დიდძალი ფულიც დაუგროვდა (შდრ. „მაღლების ენა“ – იყო და არა 1977: 62-67).

ძველ დროში პროფესიონალი ექიმები არ იყვნენ და მათ მაგივრობას ხშირად მკითხავეები ასრულებდნენ. ზღაპარში „ქაჩალმებატე“ (იქვე, 648-659) ხელმწიფე ორჯერ გახდა ავად და მისი წამალი მკითხავმა დაასახელა – ჯერ გარეული ირმის რძე, მერე კი – „ცხრა მთას იქით, უღრან ტყეში ერთი ხურმის ხე დგას, ხეს ცეცხლისმფრქვეველი გველეშაპი ახვევია ირგვლივ და დარაჯობს“ (იყო და არა 1977: 655) – ის ხურმამა ხელმწიფის წამალი.

ზღაპარში „მეცხვარე ბრმა დევი და ფეიქრის შეგირდი“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 143-150) მოთხრობილია, რომ ერთხელ ხელმწიფის ცოლი ავად გახდა, დაიბარა სიძეები და უთხრა, ამა და ამ ალაგას წყაროა, თუ იმის წყალს მომიტანთ და დამაღვინებთ, მოვრჩები, თუ არა და მოვკვდებიო. წყალი მხოლოდ ქაჩალმებატემ მოიპოვა, უფროს სიძეებს მისცა და მიუტანეს დედოფალს, მაგრამ მას წყალმა ვერ უშველა და მან ახლა უკვდავების ყურძენი ინდომა წამლად, ესეც მხოლოდ ქაჩალმებატემ მოიპოვა, გადასცა უფროს სიძეებს, იმათ დედოფალს მიუტანეს, აჭამეს და მორჩა. როგორც ვხედავთ, ავადმყოფობა აქ არ არის დასახელებული, ხოლო მისი წამალი სახეზეა. წამლის მშოვნელი რჩეულთა შორის რჩეულია და ყველაზე მარჯვე. იგივე მოტივი გვხვდება ჯადოსნურ ზღაპარში „ხრისტაგან და ბელთაგან ტარიელების არაკი“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 436-453, 445-447), სადაც ხელმწიფე ავად შეიქმნა და ვერავითარმა ექიმობამ ვერ უშველა. ვეზირების აზრით ხელმწიფის წამალი გარეული ღორის გულ-ღვიძლია; ის ქოჩორამ მოიპოვა და გადასცა უფროს სიძეებს. ხელმწიფე გამოჯანმრთელდა მისი შეჭმის შემდეგ, თუმცა კიდევ გახდა ავად – ახლა თვალის სინათლე დაეკარგა. ხელმწიფის წამალი ამჯერად

მთაში მყოფი ირმის რძეა. ის ისევ ქოჩორამ მოიპოვა და გადასცა უფროს სიძეებს, რძემ კი ხელმწიფეს თვალეზი მოურჩინა.

ჯადოსნურ ზღაპარში „ბერნადის შვილი“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 203-208) ხელმწიფის ასულს შეუყვარდა ვაჟად გადაცემული ბერნადის ქალიშვილი და მისი სიყვარულით ავად გახდა, ლოგინად ჩავარდა. ვერა ექიმმა ვერ უშველა. ხელმწიფის ასულმა მოითხოვა, ბერნადის შვილს უკვდავების წყალი მოეტანა. ბერნადის შვილმა ეს ძნელი დავალება შეასრულა, მაგრამ ქალი უფრო ავად გახდა, თავი მოიძვედარუნა და მთაში მყოფი ირმის რძე მოითხოვა წამლად. ისიც მიუტანა ბერნადის შვილმა, მაგრამ ქალს მაინც არ ეშველა და ახლა კოჭლი დევის ღვიძლი მოსთხოვა ბერნადის შვილს, თუმცა არც ამან გაჭრა. ქალმა ახლა გაქვავებული ქალაქის ამბის გაგება დაავალა ბერნადის შვილს, ის კი ამ დავალების შესრულებისას გაქვავებული ქალაქის ხელმწიფის ჯადოსანმა ცოლმა ვაჟად აქცია მისივე თხოვნით. ხელმწიფის ასულმა და ბერნადის შვილმა იქორწინეს და ქალიც მორჩა სიყვარულის ავადმყოფობისგან. მსგავს სიუჟეტზეა აგებული ზღაპარი „მონადირე და მისი ასული“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 382-387) – აქაც ხელმწიფის ასულს შეუყვარდა ბიჭად გადაცემული მონადირის უმცროსი ქალიშვილი, თავი მოიავადმყოფა, ცრუ ავადმყოფობა მოიგონა და მამას უთხრა, მაგ ბიჭის მოტანილი ქაჯეთის ფარანი მომარჩენსო. ბიჭად გადაცემულმა ქალიშვილმა მიუტანა ფარანი, ოღონდ ახლა ისე არ მოხდა, როგორც წინა ზღაპარში – აქ ქალიშვილი ვაჟად არ გადაიქცევა და არ ირთავს „გამოჯანმრთელებულ“ ხელმწიფის ასულს.

„ზღაპარი ხელმწიფის ცოლისა, გველი რომ გაუჩნდა“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 215) აღწერს, თუ როგორ გახდა ბოლმისგან ავად ხელმწიფის შვილი გველკაცა ცოლის შეცვლის გამო. ექიმებმა ურჩიეს მამამისს, სავაჭროდ გაგზავნე, გულს გადააყოლებსო და ისიც ასე მოიქცა, გზად გველკაცამ იპოვა თავისი ნამდვილი ცოლი. ავადმყოფობის მიზეზი აქ ცოლზე დარდია და მისი ნახვა კი – წამალი. ასევე დარდი და ბოლმა ხელმწიფის ვაჟის ავადმყოფობის მიზეზი ჯადოსნურ ზღაპარში „მათხოვარა და ხელსახოცი“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 352-359). ექიმები უძლურნი არიან ამ ავადმყოფობის წინაშე და მხოლოდ მაშინ გამოჯანსაღდება ხელმწიფის ვაჟი, როცა ხელსახოცის დამკარგავ ქალს შეირთავს. ხელსახოცს

კი აწერია, ნეტავი იმას, ვინც ამის დამკარგავს შემირთავსო. ვაჟს ძმობილი გარდაქეშანი დაეხმარა რკინის დევის მოკვლაში, რომელსაც ქალი ჰყავდა მოტაცებული – მოკლა ირემი და ირმის თავიდან ამოიღო კოლოფი, რომელშიც სამი მერცხალი იყო. დევი ავად გახდა, როცა გარდაქეშანმა ჯანის მერცხალს წააგლიჯა თავი. თვალის სინათლის მერცხალი რომ მოკლა გარდაქეშანმა, დევი დაბრმავდა, ხოლო მესამე მერცხლის მოკვლის შემდეგ დევიც მოკვდა.

„მამის პოვნის ამბავში“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 377-382) ხელმწიფის ვაჟმა წაიყვანა მამადაკარგული ბიჭი. დედამისი დარდისგან ავად გახდა. ხელმწიფის ვაჟმა ბიჭს ორი ჯორის საპალნე თვალმარგალიტი მოსთხოვა. ბიჭი წავიდა დედამისთან, რომელიც მისმა ნახვამ განკურნა და თვალ-მარგალიტი გამოართვა.

ჩავხედოთ ზღაპარს „ზღაპარი ხელმწიფის შვილისა, რომელსაც სწავლა არ უყვარდა“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 390-396). აქ ხელმწიფის შვილი წერილებით გაიგებს ჯერ დედის ავადმყოფობას, მერე კი მამის ავადმყოფობას, მაგრამ არ წავა მათ სანახავად, ჯერ დედა გარდაეცვლება და მერე მამა. გარდაცვალების მიზეზი უცნობი ავადმყოფობაა, ზღაპარში დაკონკრეტებული არ არის.

„ერთი ბიჭის ზღაპარში“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 428-434) ზღაპრის გმირმა ერთ დღეს საჭმელში შავი ლეღვი შეურია და ხელმწიფემ და მისმა ცოლმა რომ შეჭამეს, თავზე ხეები ამოუვიდათ. ექიმებმა მათ ვერაფერი უშველეს. ბიჭმა ახლა თეთრი ლეღვი აჭამა მათ და ხეები დასცვივდა. ეს დეტალი რამოდენიმე ქართულ ზღაპარში გვხვდება ვარირებული სახით.

„ისრის-მასრის სანდლის ქალში“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 469-473) გვხვდება ქართულ ჯადოსნურ ზღაპრებში პოპულარული მოტივი ვაჟის მიერ ქალის უნახავად შეყვარებისა. ერთი ხელმწიფის ვაჟს მისგან კოკაგატეხილმა ბებერმა მიაძახა, შენამც ჩაგვარდნია გულში ისრის-მასრის ქალის სიყვარული. „ის იყო და ის, ჩაუვარდა ყმაწვილს იმ ქალის სიყვარული გულში, არ აძლევდა მოსვენებას არც დღე, არც ღამე: გახდა საბრალო, სანთელსავით დადნა. არც ჭამა იყო მისთვის და არც სმა. შეწუხდა ჩვენი ხელმწიფე. მოიწვია თავისი ექიმბაშები, მაგრამ შვილს ვერა უშველა რა“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 470). ბოლოს ვაჟი წავიდა ისრის-მასრის სან-

დღის ქალის სანახავად, მონახა ის, ცოლად შეირთო და ამით განიკურნა.

საყოფაცხოვრებო ზღაპარში „ამხანაგს ნუ უღალატებ“ (იყო და არა 1977: 371-380) წისქვილში ღამით მგელი უყვება დათვს და მელას მაშრიყის ხელმწიფის ლოგინად ჩავარდნილი ერთადერთი შვილის ავადმყოფობის ამბავს, რომლის წამალიც ყბაშავი ცხვრის გულ-ღვიძლია. ღარიბი კაცი მოისმენს ამას, მოარჩენს მაშრიყის მეფის ვაჟსაც და სხვა ხელმწიფის შვილსაც, რისთვისაც კარგად დაჯილდოვდება.

ცხოველთა ზღაპარში „მაღლების ენა“ (იყო და არა 1977: 62-67) ავადმყოფობის გამომწვევი ეშმაკების ჯადოქარია – „წავალ, თქვენს ხელმწიფეს რომ მზეთუნახავი ქალი ჰყავს, იმას საწოლზე თავით დაუჯდები და ისე ავად გავხდი, რომ სიკვდილის პირას მივიყვან, შენ ხმა დაყარე, ხელმწიფის ქალს მე მოვარჩენ, თუ ცოლად მომცემსო“ (იყო და არა 1977: 64) – ეუბნება იგი საწყალ კაცს. კაცი ასეც მოიქცა და როცა ავადმყოფთან შეიყვანეს, ეშმაკების ჯადოქარმა ახადა ჯადო ქალს და ფანჯრიდან გაფრინდა. ქალი გამოჯანმრთელდა. ასევე გამოჯანმრთელდა ეშმაკების ჯადოქრისგან გათავისუფლებული სხვა ხელმწიფის ვაჟიც.

რაც შეეხება ცრუ ავადმყოფობას, იგი გვხვდება რიგ ზღაპრებში, რომელთა შორისაც არის „კონკია“ (იყო და არა 1977: 510-518) – ობოლ გოგონას გარდაცვლილი დედისგან დატოვებული ძროხა ჰყავს, რომელსაც ერთ რქაში ერბო აქვს, მეორეში – თაფლი და კვებავს დედინაცვლისგან დაჩაგრულ კონკიას. დედინაცვალი ამას შეიტყობს და ქმარს მოატყუებს, გვერდები მემტვრევა, ვკვდები და მხოლოდ ჩვენი ძროხის ნაღველის დაღვევა მიშველისო. დაკლეს ძროხა. დალია დედინაცვალმა ნაღველი და წამოდგა, ვითომდა ამან მომარჩინაო.

ზღაპარში „ცხრა ძმა და ერთი და“ (იყო და არა 1977: 538-549) ხელმწიფის შვილის ახალმა ცოლმა თავი მოიავადმყოფა და ქმარს უთხრა, თუ ირემს დაკლავ და მაგის გულ-ღვიძლს მაჭმევ, მოვრჩები, თუ არა და მოვკვდებიო (არადა, ირემი ირმადქცეული უმცროსი ძმია ხელმწიფის ვაჟის ნამდვილი ცოლისა!) დაუკლეს ირემი, მაგრამ ისევ მოიავადმყოფა ცრუ დედოფალმა თავი და ახლა ქალთევზას დაკვლა ითხოვა. დაუკლეს ქალთევზა და ისე

შეჭამა მოხარშული, ფხები არ გადავარდნია, მაგრამ ერთი ფხა მაინც გადავარდა ეზოში და ზედ ალვის ხე ამოიზარდა. ახლა უკვე მესამედ მოიავადმყოფა თავი ცრუ დედოფალმა – თუ მაგ ალვისხის ფიცრისგან საწოლს გამიკეთებთ, მოვრჩები, თუ არადა – მოვკვდებიო. ოღონდ ხე ისე უნდა მოეჭრათ, ნაფოტიც არსად გადავარდნილიყო. ასეც მოიქცნენ, მაგრამ ქარმა ერთი ნაფოტი ერთი კეთილი დედაბრისკენ გადააგდო და ნამდვილი დედოფალი გადარჩა. ცრუ ავადმყოფის საბოლოო გამოჯანმრთელებაზე აქ არაფერია ნათქვამი.

„მადლიერ მკვდარში“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 371-377) მოღალატე და თავის ერთგულ ძმას ატყუებს, თავს მოიავადმყოფებს და ცხრა მთას იქით რომ ერთი კამეჩია, იმას გულ-ღვიძლი მიშველისო, ეუბნება. ბიჭმა ჩვეულებრივი კამეჩის გულ-ღვიძლი მიუტანა, ქალმა შეჭამა და ვითომ გამოჯანმრთელდა, მერე კი უკვდავების წყალი მოსთხოვა ძმას წამლად, ავად ვარო. მოიპოვა ბიჭმა უკვდავების წყალი, შინისკენ გაეშურა, მაგრამ დისთვის ის წყალი აღარ მიუტანია. მოღალატე და დასაღუპად აგზავნის თავის ძმას, ბოროტი განზრახვით მოიავადმყოფებს თავს, მაგრამ ძმა გადარჩება, არ იღუპება.

„წიქარაში“ (ხალხური სიბრძნე 1963: 274-279), რომელიც ცხოველთა ზღაპარია, ავმა დედინაცვალმა შეატყო, რომ გრძნეული წითელი ხარი წიქარა თავის პატრონ ობოლ ბიჭს იმით ასაზრდოებდა, რომ რქიდან ღალას იღებდა. დედინაცვალმა ხარის თავიდან მოშორება გადაწყვიტა, მოიავადმყოფა თავი, ლოგინში ჩაწვა და ქმარს კვნესა-გმინვით დახვდა, კვდები და თუ წიქარას დაკლავ, გულ-ღვიძლის ამოაცლი და მაჭმევ, მოვრჩები, თუ არადა, მოვკვდებიო. კაცმა ცოლის კვნესა-გმინვას ვედარ გაუძლო და წიქარას დასაკლავად მზადება დაიწყო. აქაც, როგორც ზემოხსენებულ ზღაპრებში, საქმე გვაქვს ცრუ ავადმყოფობასთან; დედინაცვალი ბოროტი განზრახვით მოიავადმყოფებს თავს, სინამდვილეში არაფერი არ სტკივა. იგი კუდიანია. რაც შეეხება წიქარას, იგი ხარია, საკულტო ცხოველი და მისი დაკვლა არ შეიძლება, ისევე, როგორც ირმის („ცხრა ძმა და ერთი და“) და ძროხისა („კონკია“) და თუ ეს მაინც მოხდება, მაშინ განსაკუთრებულ ღვთის წყალობასთან გვაქვს საქმე, რომელიც დაკლულ ცხოველს მოაქვს.

ამრიგად, ავადმყოფობათა ამსახველ ქართულ ხალხურ ზღაპრებში ავადმყოფობის გამომწვევი მიზეზია სიყვარული, დარდი, ზოგჯერ ბოღმა და ბოროტი განზრახვა, ზოგჯერ გაურკვეველი მიზეზი და მისთანანი, ხოლო წამალი სხვადასხვაა – უკვდავების წყალი, უკვდავების ყურძენი, ირმის რძე, კოჭლი დევის ღვიძლი, ირმის გულ-ღვიძლი, ყბაშავი ცხვრის შიგნეული ან გულის გადასაყოლებელი მოგზაურობა და სხვა. ზღაპრებში დაკონკრეტებული არ არის ავადმყოფობა, უბრალოდ ნათქვამია, რომ ესა თუ ის პერსონაჟი ავად არის, ან თავი მოიავადმყოფა, რაც მიგვანიშნებს ნამდვილ და ცრუ ავადმყოფობაზე. ექიმობა კი მეტად საპატიო და შემოსავლიან საქმედ არის მიჩნეული და დაკავშირებულია ზებუნებრივ ძალებთან. წამლის მშოვნელი მხოლოდ ზღაპრის ღირსეული გმირია.

დამოწმებანი:

მეგრული ზღაპრები ... 1994: *მეგრული ზღაპრები და მითები*. თბილისი: 1994.

იყო და არა იყო რა 1977: *იყო და არა იყო რა*. თბილისი: 1977.

ხალხური სიბრძნე 1963: *ხალხური სიბრძნე*, ტ. I. თბილისი: 1963.

Nino Gagoshashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Disease and Cure Essence According to the Old Testament and the Gospel of Luke

Summary

Theology considers diseases and cures as ontological experience of humankind, which, in itself relates to the Original Sin and the problem of abuse of the freedom given by God. Therefore, Jesus Christ approaches the issue of curing globally and resurrects not only the body and soul of a person, but also his position in the society, his social identity. All this